Johannes XXI, Pont. Max. (formerly Petrus Hispanus): Copulata tractatuum Petri Hispani et parvorum logicalium etiam Syncategorematum, cum textu, secundum doctrinam Thomae Aquinatis

[Cologne: Heinrich Quentell], 4 Dec. 1489, 1489 Seite 136

Hic consequenter determinat de tercia ꝓprietate quantitatis. Dicens ꝙ ꝓprie ꝓpriū id ē ꝓpriū q̄rto modo est quātitati ſm eandem dici eq̄le vł ineq̄le. Cui⁹ ratō pȝ ex cōi mō loq̄ndi. q̄ꝛ eq̄lia ſunt que ſibyinuicem oppoſita nec excedūt nec excedūtur. ⁊ ineq̄lia q̄rum vnum excedit aliud. ſed exceſſus ſumit̄ ex pte mēſure ⁊ mēſura ſumit̄ ex pte q̄ntitatis. ⁊ ſolū ſm ipam. ḡ oīni q̄ntitati conuenit ⁊ ſoli. Etiam ſm ph̄m q̄nto metaphiſice ſicut vnum in ſubſtātia facit idē ⁊ nō vnū diuerſum ſic vnuȝ in q̄ntitate facit eq̄le ⁊ diuerſum ineq̄le. vñ eq̄litas eſt rerum differentiaruȝ eadē q̄ntitas. ⁊ ineq̄litas eſt rerum differentium diuerſa q̄ntitas.

Ar Iſta ꝓprietas ꝯuenit alteri a q̄ntitate. ḡ nō eſt ꝓpria q̄rto mō. Añs ꝓbat̄. q̄ꝛ ſcia nō eſt q̄ntitas ⁊ tñ ſm eam dicimur eq̄les vł ineq̄les. Dōȝ ꝙ duplex eſt q̄ntitas ſcȝ molis q̄ poteſt extendi ⁊ illa ſoluȝ rep̄it̄ in corpib⁹. Alia eſt ꝟtutis ⁊ illa eſt q̄ntitas ſm q̄d tñ. ⁊ illa reperit̄ in angelis ⁊ ſimilit̄ in hominib⁹. Et ſimiliter dupl̄x eſt eq̄litas. ſcȝ molis q̄ fundat̄ in q̄ntitate molis ⁊ ꝟtutis q̄ fundat̄ in q̄ntitate ꝟtatis. Tūc reſpōdet̄ ꝙ nos bene dicimur eq̄les vł ineq̄les ſcīa eq̄litate ꝟtutis. ſed nō molis de q̄ iſta ꝓprietas intelligit̄. Vł dr̄ ꝙ licȝ dicimur eq̄les vł ineq̄les ſm ſcientiam. hoc tamen nō eſt ꝓprie ymmo poti⁹ diceremur ſimiles vł diſſimiles ſm ſciam q̄ȝ eq̄les vł ineq̄les.

Ar Si eſſet aliq̄ q̄ntitas infinita illa nō eſt eq̄lis vel ineq̄lis alteri. Dicendum licet q̄ntitas infinita nō eſſet eq̄lis vł ineq̄lis alteri gratia toti⁹ q̄ꝛ equalitas ⁊ inequalitas ꝓprie ſolū fieri habent inter q̄ntitates finitas. tamē bene diceret̄ eq̄lis vł ineq̄lis gratia partis ⁊ hoc ſufficit.

Ar Scdm̄ eq̄litatem dicimur equales ⁊ ſm ineq̄litatem dicimur ineq̄les ſȝ eq̄litas ⁊ inequalitas ſunt relationes. ergo nō ꝯuenit ſoli q̄ntitati. Dōm eſt ꝙ q̄nuis dicimur ſm equalitatem eq̄les. ⁊ ſm ineq̄litatem inequales formal̄r. tamē effectiue ⁊ fundamental̄r ſm ſolam q̄ntitatem eq̄les vł ineq̄les dicimur q̄ꝛ q̄ntitas eſt fundamētū q̄ð fūdat ⁊ effectiue cāt eq̄litatē

Ar Homines dicunt̄ eq̄les vł ineq̄les ſm facieȝ. ſȝ facies eſt in genere ſubſtātie igit̄ Dōm ꝙ hoc ſolum eſt material̄r. q̄ꝛ facies eſt materia in qua eq̄litatis vł ineq̄litatis. ſed q̄ntitas eſt ꝓximum fundamentum ⁊ ſubiectum fundans eq̄litatem. ⁊ ſic per accidens ſm ſubſtantiā equales vł inequales dicimur q̄a gratia q̄ntitatis.

Ar Res differentes nō poſſunt habere eandem q̄ntitatem. ergo ſm vnā q̄ntitatem aliq̄ nō poſſunt dici eq̄lia. Añs ꝓbat̄. quia q̄ntitas eſt accñs. ⁊ accidentia diſtinguuntur ratione ſubiectorum ſuorum in quibus ſunt Dōm ꝙ res differentes habent eandem q̄ntitatē in ſpē ⁊ ſm illam dicunt̄ equales. ſed non in numero

Ar Iſta ꝓprietas cōuenit omni enti mundi. ergo nō conuenit tñ q̄ntitati. Antecedens ꝓbat̄. quia ſm omne ens mundi dicimur equales vł ineq̄les. quia duo contradictoria non verificant̄ de eodē Dicendum eſt ꝙ inequale non debet hic capi negatiue ſed priuatiue. pro illo quod habet q̄ntitatem excedentem vł exceſſam. modo priuatiue oppoſita non verificātur de quolibet ente mundi.

Ad aliquid vero talia dicunt̄. quecūq̄ȝ hoc ipſum quod ſunt aliorū eſſe dicunt̄. vel quomodolibet aliter ad aliud. vt dupluȝ dimidiȷ̄ duplum. ⁊ dimidium dupli dimidium: pater filiȷ̄ pat. fili⁹ patrꝭ filius ⁊ maius minore maius. ⁊ minus maiore minus vel ſub habitudine alterius caſus. vt ſimilis ſimili ſilis. vicin⁹ vicino vicinus.

Poſtq̄ȝ petr⁹ hyſpanus determinauit de ſecūdo p̄dicamento ſcȝ de q̄ntitate. hꝯñr tractat de adaliq̄d. Et ratio ordīs q̄re ſeq̄t̄ q̄ntitatē eſt. q̄ꝛ q̄ntitas eſt fundamētum pluriū relatiuorū. ſed relatōes cognoſcunt̄ per ſua fundamenta ⁊ ea ſequunt̄. Et ponit̄ adaliq̄d ante q̄litatem. q̄ꝛ q̄litas etiam eſt fundamentum aliq̄rum relationū. ⁊ ſic ponit̄ inter q̄ntitatem ⁊ q̄litatem tanq̄ȝ inter ſua fundamēta ꝑ que habet cognoſci. Et p̄cedit oīa alia q̄ꝛ ad aliq̄d magis opponit̄ ſubſtantie q̄ȝ alia p̄dicamenta quia ſubſtantia ē maxime entitatis ⁊ ens per ſe. adaliq̄d vero eſt minime entitatis ⁊ maxime accidentalitatis. ſed oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt Q̄ȝ autem ad aliq̄d ſit mīme entitatis. ꝓbat̄ q̄ꝛ de ſe nihil nominat niſi reſpectū ad aliud ⁊ a trib⁹ dedēdet. ſ. a cauſa efficiente a ſubiecto vł fundamento ⁊ termino ideo habet eſſe in ⁊ eſſe ad ſȝ alia genera accidētium ſolum dependent a duob⁹ ſcȝ a ſubiecto ⁊ cauſa efficiēte ſubſtātia vero tñ dependet ab vno ſcȝ a cauſa efficiēte

Determinando aūt de (ad aliquid) tria facit. nam primo diffinit ipſum. ſcdo diuidit ⁊ tercio ponit ꝓprietates. ⁊ primo ponit diffinitōem cōem omnibus relatiuꝭ ſcilicȝ tam ſm eſſe q̄ȝ ſm dici. ſed poſtea in fine ponit vnam diffinitōem q̄ ſolū relatiuis ſm eſſe ꝯuenit. Et ē ꝑma diffinitio talis ad aliq̄d talia dicunt̄ q̄cūq̄ȝ hoc ipȝ quod ſunt aliorū eē dicunt̄ vł q̄uolibet aliter ad aliud Et eſt intellect⁹ diffinitōis ad aliq̄d dicunt̄ ſupple ab antiq̄s talia id ē hec vel illa. q̄cūq̄ȝ dicunt̄ aliorꝫ id eſt referunt̄ ad aliud in q̄tō hoc ipſum q̄ð ſunt id eſt ſm illud q̄ð important vł q̄uolibet aliter id ē in q̄cūq̄ȝ alio obliq̄ q̄ȝ eſt q̄tūs ad aliud id eſt ad terminū vł correlatiuū. Et eſt hoc ipſum ibi nti caſus ⁊ regit̄ a dicunt̄ a pte poſt ex vi copule. vł etiā poteſt eſſe accuſatiui caſus ⁊ regit̄ ab eodem ꝟbo Et q̄ñ dicit̄ ꝟba paſſiua nō regūt accm̄ caſum. ſed dicunt̄ eſt ꝟbum paſſiuū. Dōm ꝙ dicuntur regit illū accuſatiū hipſum ꝑ ſynodochē ⁊ ꝑ ſubintellectionem prepoſitōis ſcȝ ſm. Et in diffinitōe ad aliq̄d dr̄ talia ad innuendū ꝙ relatio nō poteſt ineē nude ſubſtātie niſi mediante aliquo accñte ⁊ hoc ītelligit̄ ex illo ꝙ talia eſt relatiū accñtis. Et dicit dicunt̄ ⁊ nō ſunt ad innuendū ꝙ relatiua nō conſiderant̄ hic ſm eē reale ſed intentōnale. vt referunt̄ ad dici ⁊ predicari. Vł ponit̄ dicunt̄ ad innuendum ꝙ Areſtotiles nō habet diffinitionem iſtā a ſe. ſed a Platone q̄ſi diceret adaliq̄d talia dicunt̄ ab aliȷ̄s ſcȝ platonicis.

Ar Ex dictis ſeq̄t̄ ꝙ adaliq̄d deberet precedere q̄ntitatem. Seq̄la ꝓbat̄. q̄ꝛ ad aliq̄d eſt maxīe accidētalitatis Dōm ꝙ vtiq̄ȝ deberȝ precedere ſi hoc nō obſtaret ꝙ q̄ntitas ꝑmo ineſt ſubſtantie. ⁊ ergo ad aliq̄d nō pōt ineē ſubſtātie niſi ꝑ q̄ntitatem

Ar Abſolutum eſt ante reſpectiuū. ſed q̄litas ē abſolutū predicamentū ⁊ adaliq̄d eſt predicamentum reſpectiuū. ergo q̄litas deberȝ precedere ad aliq̄d. Dōm ꝙ dupl̄x eſt ordo ſcȝ nature ſiue doctrie

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-222/0136
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG